

בן-אמוץ להאשמות נגדו

זכותה של הממשלה — זו היתה גם חובתה.

מדינה הזו כולה, או רובה הגדול, יושבת על אדמות ערביות נטושות. השאלה, איפוא, אינה אם ארבעים התגוררו רת גם אתה בגוש 7019 חלקה 139. השייכת זה 400 שנה לכנסייה הארמנית. השאלה היא פוליטית ומצפונית, ולא ויכוח על עובדות פורמאליות.

אני מניח שבפעם מר נחמיאס ואנשים כמותו, המאמינים שביטאבו ששל-מעלה יש להם קושאן ניצחי על ארץ-ישראל השלמה,

„כשראיתי את הפלתי”

טים שברחו מעין-הוד

מכרתי את דירתי שמי!

היו רוצים לדעת איך הייתי נוהג ומה הייתי אומר לו היו בידך הדי כחות שהכית בו אני גר אכן ביתך הוא. זו שאלה לא קלה, אך אנסה לענות עליה מבלי להתיחמק.

רודם כן, אני רוצה למנות לפניך חלק ממה שאני.

אני מודה שערכתי פקיניקים תחת גפני-הם ותאנותיהם של אחיך הפליטים. אני מודה שאכלתי תפוחים מפרסים נטושים. אני מודה שקיבלתי לא אחת שכר עבור הופעה בקיבוץ המעבד אדמות נטושות. אך בחטאים פועלים אלה — שאין אורח במדינה, נדמה לי המוכן להישבע שהוא נקי מהם — לא די.

בשנת 1950 הקמתי בירושלים צירף שודדי, על מיגרש ריק במושבה הגרמנית, שמעוץ למ לא טרחתי לברר מי היו בעליו המקוריים.

במשך שנים מיספר ניהלתי תיאטרון ומועדון לילה בחמאם. שאמנם רשום בטאבו כנכס של אחת הכנסיות הנוצריות, אך אין ספק ששימשו במשך שנים רבות אותך ופליטים אחרים במוך.

ואם לא די ב„חטאים” אלה כדי להטיל ספק בכוננותי הטובות כלפיך, הרי לך עוד פצצה: במשך שנים מיספר היה לי בית בכפר הערבי הנטוש עין-הוד. כן, כן.

אינני יכול לענות למר נחמיאס איך הייתי נוהג אילו באת יום אחד לתבוע את הבית שהוא כביכול ביתך, מבלי להעלות את פרת הבית בעין-הוד. את הבית רכשה אשתי לשעבר, ואף כי מעולם לא נרשם בספרי האחוזה, על שמנו, אינני בא לטעון שמכחתי

„צריך לשכוח את צדק המידבר”

של עין תחת עין

היתה: „של מי הבית?” ורק כאשר הובטח לי שהבית שלך-כביכול היה מאז ומתמיד רכוש של הכנסייה הארמנית — חתמתי על חוזה החכירה.

הבעייה, כפי שאתה רואה, מר זאקוט, היא סבוכה מאד. מצד אחד אינני מתנגד עקרו

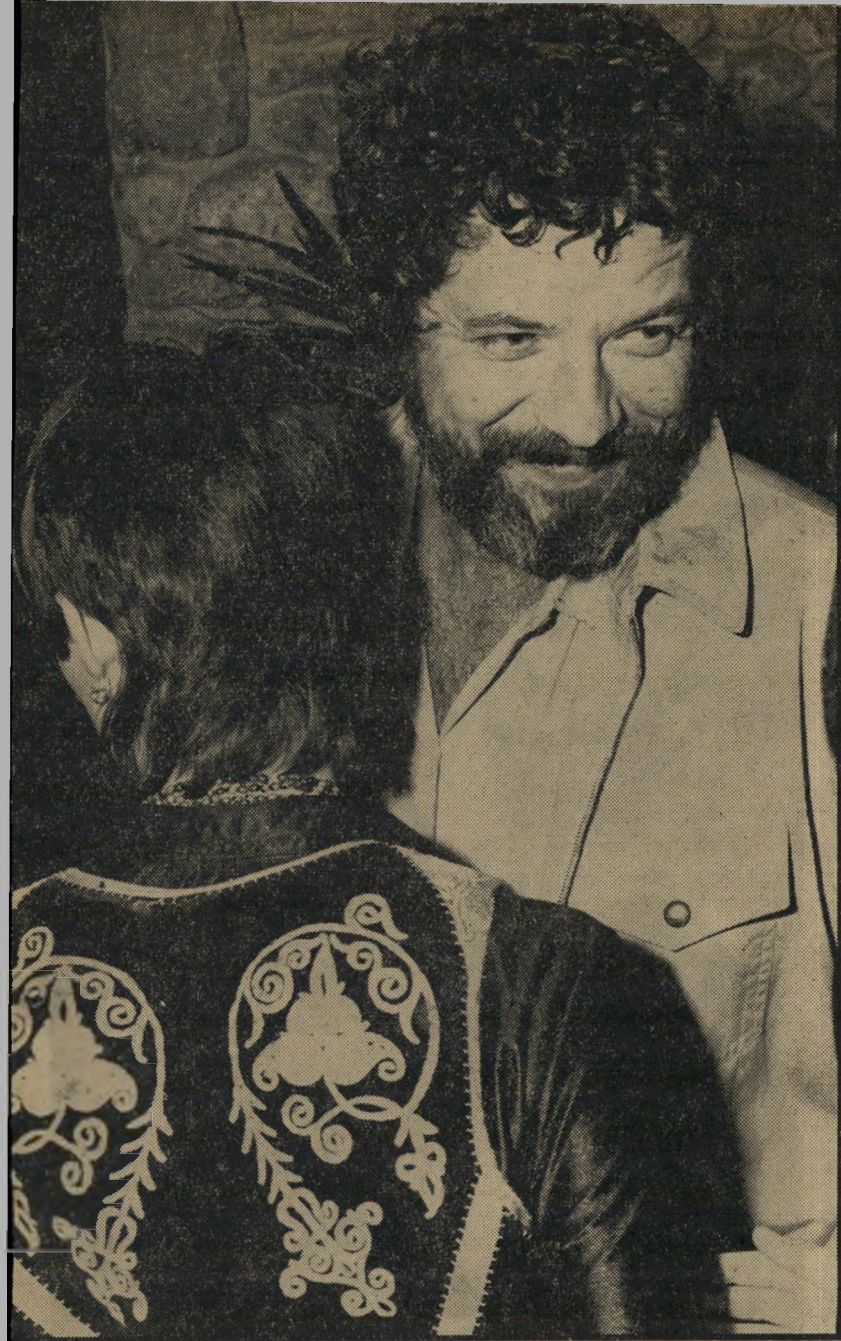
ורמאלית לא הייתי בעליו. לא רק של גדתי לזיומתה של אשתי — עורדתי אר ללא שום נקיפות-מצפון לרכוש את ה שעל שיפוצו עבדתי חודשים רבים.

איך זה מתיישב עם תביעת הציוניות לפתרון צודק לבעיית הפליטים?

הכפר הערבי עין-הוד, שגודון בתום מל-מת העצמאות להריסה, כמו הרבה כפרים ושים אחרים, ניצל מבלודזורים והומרינפץ ק הודות לעקשנותו המטורפת של הצעיר ארסל יאנקו, אשר דפק על שולחנות ורקים שערויות, עד שנכנעו לו והרשו לו לפון את החורבות לכפר-אמינים.

עקרונות לא התנגדתי מעולם לשימוש בים נטושים, כפי שמעולם לא התנגדתי נא, מסור זאת למר נחמיאס) לעיבוד פריים נטושים ולהנאה מפירותיהם.

במקום שבתים ייחרסו עליידי ילדזורים או יתמוטטו מאליהם חוסר שימוש, מוטב לשפצם וליל בהם ילדים. לא רק שזו היתה

רצפוני היה שקט, איפוא, כאשר רכשנו את הבית והתחלנו לעסוק בשיפוצו. יצקנו גג חדש על גבי החורבה, הוספנו לו חדרי שירותים, ריצפנו את החצר, תיקנו את החומה סביבו, ונטענו מיספר עצים פרי ושותי בוגובביליות לזהות.

אהבתי מאוד את הבית הניצול, אך על אף הנימוקים ההגיוניים שגייסתי כדי לסגור על עצם הימצאותי בבית ערבי נטוש, הוטו דרתי לא אחת עליידי המחשבה הבלתי נעימה שיום אחד יתייצב אדם כמוך בפתח, יביט בפנים קפואים סביבו ויאמר: „בבית הזה, שבו צוחקים לדיך, נולדו ילדי, המת גוללים עכשיו במחנה פליטים.”

התשובה שעניתי לך אז תרפסת גם עתה: אם יש בידך הוכחות שהבית הוא שלך, אם אינך מוכן להסתפק בשכר-ידי רה שאותו אשלם לך ברצון, אם אתה עומד על זכותך ליהתגורר בבית שלך, ואם הי שלמונות יאפשרו לך לעשות זאת — תואיל בטובך לשלם לי את הכסף שהשקעתי בשני פוץ ושיפור הנכס שלך, ואני אורז את הפצו ומוכנ לעבור למקום אחר עוד לפני שתיתפר בעיית כל הפליטים הערבים, ולפני שיושג הסדר של שלום בין ישראל וארצות-ערב.

לא רק שאני מוכן להיות ה ראשון שיחזיר רכוש נטוש לי בעליו — אני מוכן גם להיות היחיד.

את הבית בעין-הוד נטשתי (מכרתך) ל-אחרים, מבלי שאיזה נחמיאס יאתר בשבילי את בעליו בגלל מיקרה קטן שבכתב-אחת הרס את כל הנימוקים ההגיוניים שהצדיקו את מגורי שם.

יום אחד, תוך כדי טיול ברגל לולית-אל-כרמל, בחברת אחד ממייסדי של כפר-תאמי נים, עברנו על פני מיספר חושות ומיבנים ארעיים, שהיו פזורים על רכס הכרמל סביב שלושה עצי דקל, ולראשונה גודע לי שבי מרחק של כחמישה קילומטרים מעין-הוד מתגוררים חלק מתושביה המקוריים של עין-הוד (ביניהם משפחת מוכתר הכפר), הנח שבים ל„נפקדים-נוכחים” שאינם זכאים לה זור לכפרם, רק משום שלא נכחו בו ב-15 במאי 1948.

עם עובדה חדשה ונוראה זו לא הייתי מוכן להשלים. התפטרתי מהבית ועברתי לגור ביפו.

השאלה הראשונה ששאלתי את מר דן ברלי, מנהל חברת פיתוח יפו העתיקה,

מוכן לרכוש מכונת מצויינת זו. נפשי חצויה, איפוא.

שלא כמר נחמיאס, אני אינני שלם עם עצמי, הוא, ואנשים כמוהו, מאמינים בלהט היסטרי שאתה יושב במחנה נוסרט אך ורק באשמתך, ושחובת פיתרון הבעייה שלך אי-נה חלה עליהם.

הם מתנגדים להחזרת שטחים אפילו תמורת שלום.

הם מוכנים לשפוך את דמם ואת דמי בהגנה על „אכזבים-עם” לביארם, וכמענה שאין ברירה.

הם מתעקשים לספח כל קילומטר בו עבר גיפ עברי ביוני '67.

הם חוזרים אל שארם-אל-שייך, אל קבר רחל (ראי רחל, ראי הם שבו אל גבום — של אחרים), אל רפידים והר סיני.

בעיניהם, המינוס היחיד של סיפוח רצועת עזה הוא עצם קיומך שם.

מר נחמיאס, אני משער, היה מוכן להקי ריב הרבה מאד, כדי להעביר את פרדסי הרצועה לסטאטוס של רכוש נטוש. אתה אינך מטריד את מצפוני, משום שהוא אינו מוכן כנראה להכיר בך כאדם, ובאחיק ה ערביים כעם הוכאי להגדרה עצמית. הוא היה שמה מאד אילו הסכמת לפנות את הי

„אנחנו צריכים להילחם יחד”

נגד הנחמיאסים שלכם ושלנו!

רצועה מנוכחות המציקה, ולעבור לעיראק או לדרום-אמריקה. הוא היה עושה נשף, אני מניח, לו היית מצלית לקחת איתך גם אותי.

אל תמעה בו, כפרדמן הזה!

הוא משלח אותך נגדי, כדי לסי-תוב לי את הפה, וכדי שאפסיק להילחם ולהסית אחרים למלחמה על זכויותיך. הוא לא יסכים בי שום פנים ואופן שאתה תחזור אל ביתך. הוא רק רוצה לפתום את הפה לכל מי שאינו יושב בי לב שלם, ומצפון נקי, בביתך.

אך נחזור רגע לעניינינו הקונקרטי. נניח שהממשלה הסכימה להחזיר אותך לביתך ואישית, כפי שאתה רואה, אין לי שום התנגדות לכך. אך מה יהיה עם שאר הי פליטים? (ואני רוצה להאמין שהבעייה של-הם מטרידה גם אותך!)

אנו לא נוכל בשום פנים ואופן להחזיר את כולם לבתיהם, משום שלנו אין לאן ללכת. האנשים שהגיעו הנה מאז קום הי מדינה נטשו מאחריהם בתים ורכוש באירור פה ובארצות-ערב, כדי למצוא כאן בית ו מיקלט שממנו לא יסלקו אותם יותר.

אני לא מוכן לתקן עוול אחד על-ידי יצירת עוול שני!

ה לא יפתור דבר, ורק יגביר את הי סיכסוך הקיים שנים רבות כל-כך בינינו. נניח לרגע, לצורך הויכוח בלבד, שממשלת ישראל מסכימה להחזיר את כל הפליטים לגבולות המדינה. האם הייתם מוכנים אז לקבל על עצמכם אחרות ישראלית, על כל הזכויות והחובות הנובעות מכך, ולוותר על קיומכם הלאומי?

הרי מכאן התחילו כל הבעיות! מר זאקוט, בוא ונציץ יחד בהיסטוריה שלנו. נעזוב את אברהם אבינו ואביכם, את דויד המלך, סלאח-אלידין ומי ישב קודם ואיפה.

נתחיל מתנועת שיבת ציון, שהיתה תהליך בלתי-ימנע בהיסטוריה העגומה של העם הי-יהודי. אילו יקבל אותנו העולם הגדול כאז רחים שוויזוכיות לכל דבר, יתכן שהיינו (המשך עמוד 18)